

Munkavállalói pénzügyi részvétel Az Európai Unióban

Tájékoztató

„A pénzügyi részvételi rendszerek...a szociálpolitikai célok megvalósításához is hozzásegítenek azáltal, hogy a vagyonteremtésben való szélesebb körű részvételt és erősebb társadalmi kohéziót eredményeznek.”

Az Európai Bizottság közleménye a munkavállalói pénzügyi részvétel előmozdításának keretéről, COM (2002) 364, végleges

A tágabb összefüggések

A pénzügyi részvétel olyan rendszer, amely – az alapfizetésen kívül és felül – további juttatásokat nyújt a munkavállalóknak a jó vállalati teljesítmény függvényében. Az 1990-es évek eleje óta uniós kezdeményezések egész sora bátorította a profitrészesedést, a munkavállalói tulajdonrészesedést és a munkavállalói részvényopciót. A pénzügyi részvétel ma már a legtöbb országban aktív cselekvés tárgya, ellentétben a Bizottság 1996-os Pepper II jelentésében bemutatott helyzettel, amely nagyon alacsony intenzitású tevékenységet jelzett. Egyes tagállamok adópolitikai ösztönzőkkel és egyéb jogszabályokkal támogatják a pénzügyi részvételt. Annak érdekében, hogy több tagállamban és szélesebb körben lehessen alkalmazni, a Bizottság 2002-ben közleményt jelentetett meg „A munkavállalói pénzügyi részvétel előmozdításának keretéről” címmel. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és az Európai Parlament ezt követően megfogalmazott véleményei hangsúlyozzák a pénzügyi részvételre vonatkozó információgyűjtés jelentőségét, különösen a kis- és középvállalkozások (KKV-k) vonatkozásában.

A kutatás célja

1999 és 2004 között az Alapítvány kutatást végzett a pénzügyi részvétel természetéről és mértékéről az EU-ban. A kutatás a nemzeti szintű politikákat és a kulcsszereplők magatartását vizsgálta a pénzügyi részvételi rendszerek fejlődésével és megvalósításával kapcsolatban. Megállapította, hogy a kormányok és a központi szociális partnerszervezetek eltérő mértékben ugyan, de kulcsszerepet játszanak a pénzügyi részvételben, így vállalati szinten befolyásolhatják a pénzügyi részvétel mértékét, gyakorlatát és jellemzőit. A kutatás arra is rávilágított, hogy a pénzügyi részvételnek olyan formáit kell kialakítani, amelyekkel az vonzóbbá tehető a kis- és középvállalkozások (KKV-k) számára.

A megállapítások

Főbb tendenciák

- Az 1990-es években a pénzügyi részvétel erőteljes térnyerése volt tapasztalható az európai nagyvállalatok körében.
- Bár a profitmegosztás – valamilyen formában – a legtöbb országban már elfogadott intézménynek számít, alkalmazott típusa országonként változik.
- A minden munkavállalóra kiterjedő tulajdonrészesedési rendszerek (így a minden munkavállalóra kiterjedő munkavállalói részvényopció is) viszonylag elterjedtek azokban az országokban, ahol olyan megtakarítási alapokkal kapcsolatos megállapodások vannak érvényben, amelyek támogatják a részesedésszerzést.
- A jogszabályok és az adópolitikai ösztönzők segíthetnek beindítani a rendszerek bevezetését.
- A kis- és középvállalkozások (KKV-k) különleges problémákkal, például jelentős költségekkel és adminisztrációs teherrel találják magukat szemben a rendszer bevezetésekor.
- Azok a vállalatok, ahol tulajdonrészesedési rendszer működik, sokkal hatékonyabban tudnak kommunikálni munkavállalóikkal.

Álláspontok a pénzügyi részvétellel kapcsolatban

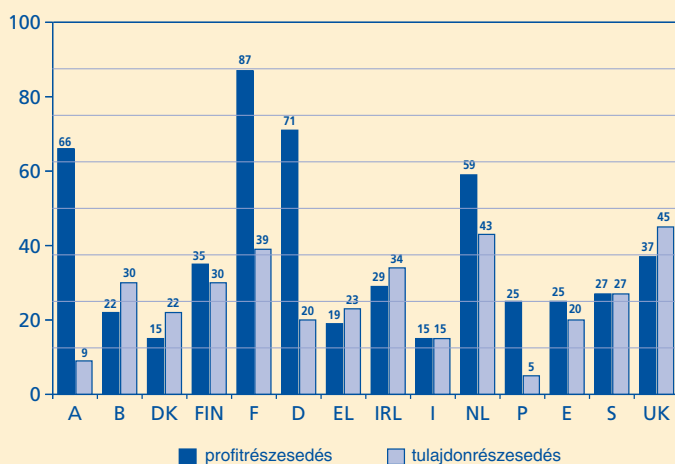
Kormányzati álláspont

- A kormányok saját szerepüket alapvetően a törvényi keretek létrehozására korlátozzák; a vállalatokra és a szociális partnerekre bízzák a pénzügyi részvételi rendszerek ügyének szorgalmazását.
- A kormányok szempontjából a pénzügyi részvétel legfőbb hátrányai közé tartozik annak veszélye, hogy a kockázat a munkavállalókra hárul, továbbá a rendszer

csak korlátozva alkalmazható a kis- és középvállalkozásokra.

- Egyes országokban a kormányok előírják, hogy a pénzügyi részvételi rendszerekről a munkavállalók képviselőivel megállapodást kell kötni.
- Másról a pénzügyi részvételi rendszer megvalósítása a szociális partnerek közötti megállapodás függvénye.

Pénzügyi részvételi rendszereket alkalmazó vállalatok az EU-15-ök tagállamaiban

Forrás: Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért, *Munkavállalói tulajdonrészesedés és profitrészesedés az EU-ban, 2001.*

Munkaadói szervezetek

- A munkaadói szervezetek általában a széles bázisú, azaz a minden munkavállaló számára nyitva álló rendszereket részesítik előnyben.
- Elismerik, hogy a profitrészesedési és a tulajdonrészesedési rendszerek a munkavállalók körében hűséget és elkötelezettséget alakítanak ki a munkaadó iránt, továbbá segítik a munkaerő-toborzást és -megtartást.
- Általában nem részesítik előnyben a munkavállalók képviselőinek tárgyalási jogosítványait a pénzügyi részvételi rendszerek kialakítását, bevezetését és irányítását illetően.
- Rendszerint jól reagálnak a pénzügyi részvétel kiterjesztésére irányuló konkrét kormányjavaslatokra.

Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ireland
Tel: (353 1) 204 31 00 - Fax: (353 1) 282 42 09/282 64 56
e-mail: postmaster@eurofound.eu.int honlap: www.eurofound.eu.int

Szakszervezetek

- A szakszervezetek általában támogatják a pénzügyi részvételt, feltéve, hogy működnek bizonyos biztosítékok, például egyenlő részesedés, a bérhelyettesítés tilalma és a munkavállalók védelme az indokolatlan kockázatok ellen.
- Bizonyos szakszervezetek a profitrészesedést részesítik előnyben a tulajdonrészesedési rendszerrel szemben, mert úgy látják, hogy kevésbé hordozza a bérhelyettesítés kockázatát, és – potenciálisan – nagyobb gazdasági demokráciát eredményez.
- Egyes országokban a szakszervezetek azért ellenzik a pénzügyi részvételt, mert aggódnak, hogy meg tudják-e védeni a kollektív alku és a bérmeghatározás fennálló rendszerét.
- A pénzügyi részvétellel kapcsolatos szakszervezeti tevékenység mértékét erősen befolyásolja az e területen kifejtett kormányzati aktivitás szintje.

Aktuális teendők

A pénzügyi részvétel bizonyíthatóan valódi előnyöket tud biztosítani a munkavállalóknak, a vállalkozásoknak és a nemzetgazdaságoknak. Azonban, e lehetőség ellenére, a legtöbb tagállamban kihasználatlan marad, alkalmazása rendkívül egyenetlen az EU-ban. Az Alapítvány egy 2003-ban elindított kutatási projektjének célja, hogy kialakítsa az európai uniós pénzügyi részvételi politikák és gyakorlatok referenciamutatóit. Az Alapítvány 2004-es tanulmányából, amely Szlovéniában vizsgálta a pénzügyi részvételt, az derült ki, hogy ezek a mutatók alkalmazhatók a gyakorlatban. A tervek szerint ezek a mutatók ahhoz szolgálnak alapul, hogy a nemzeti pénzügyi részvételi gyakorlatokból az egész Európai Unióra érvényes irányadó gyakorlatot lehessen meghatározni az elkövetkező évek során az Európai Bizottság irányításával.

További információk

<http://www.eurofound.eu.int/areas/participationnetwork/finpart.htm>
Marina Patriarka: mpa@eurofound.eu.int

Az Alapítvány jelentései a témával kapcsolatban

A munkavállalói pénzügyi részvétel új tendenciái az Európai Unióban
Német, angol és francia nyelvű változata kérésre biztosítható.

Munkavállalói tulajdonrészesedés és profitrészesedés az Európai Unióban
<http://www.eurofound.eu.int/publications/files/EF0156EN.pdf>

A pénzügyi részvétel: a kormányok és a szociális partnerek szerepe
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0440.htm>

Pénzügyi részvétel a kis- és középvállalkozások esetében: akadályok és lehetséges megoldások
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef04100.htm>

A pénzügyi részvétel mutatói az EU-ban: referenciamutatók
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0480.htm>

A pénzügyi részvétel az EU-ban: referenciatanulmány Szlovéniáról
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef05132.htm>